

Enheten för tillsyn
Hans Lind

Rapport från inspektion hos Överförmyndarnämnden i Nacka kommun den 6 november 2018

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län har efter inspektion funnit anledning att kritisera Överförmyndarnämnden (nämnden) i Nacka kommun på följande punkt.

- Retroaktivt beslut om upphörande av ställföreträdarskap.

Inledning

Vid inspektionen den 6 november 2018 granskade Länsstyrelsen 32 akter, vilka följer av bilaga.

Efter granskningen höll Länsstyrelsen ett sammanträde med nämnden där de frågor som uppstått vid granskningen av akterna behandlades. Vid sammanträdet medverkade nämndens ordförande Elisabeth Därth samt Ann-Charlotte Oetterli, Alexander Renlund, Anna Maria Arnell, Anette Malmkvist, Frida Plym Forshell, Jenny Lundström, Maria Dorch och Sandra Knoll från nämndens kansli samt Hans Lind och Lisa Wellenius från Länsstyrelsen. Om Länsstyrelsen har funnit anledning att kommentera nämndens handläggning av ärendena framgår detta av rapporten, med hänvisning till aktuella akter.

Aktgranskning med kritik

Retroaktivt beslut om upphörande av ställföreträdarskap

Vid granskning av akt 6962 angående ett förmyndarskap fann Länsstyrelsen följande. Ärendet rör en asylsökande underårig som haft god man enligt lagen (2005:429) om god man för ensamkommande barn (LGEB). Tingsrätten har den 20 september 2018 utsett gode mannen till särskilt förordnad vårdnadshavare för barnet. Nämnden har den 5 oktober 2018 beslutat om upphörande av godmanskapet och entledigat gode mannen. I nämndens beslut står, inom parantes, att ”Beslutet gäller fr o m den 19 september 2018”.

Vid sammanträdet lyfte Länsstyrelsen frågan om retroaktiva beslut om entledigande. Nämnden uppgav då att de har som rutin i ärenden där en god man utses till särskilt förordnad vårdnadshavare att fatta ett beslut om upphörande retroaktivt, med samma beslutsdatum som tingsrättens beslut om förordnande av särskilt förordnad vårdnadshavare.

Nämnden har efter sammanträdet yttrat sig och förtydligat att någon fastställd rutin inte funnits för de specifika ärendena och att det snarare är ett förfarande som växt fram hos handläggare, samt att de inom kort avser fastställa rutinen att inte fatta några beslut som gäller retroaktivt.

Justitieombudsmannen, JO, har i beslut den 27 juni 2006 (dnr 47-2005) uttalat följande angående retroaktiva beslut om förordnade och entledigande av gode män.

Överförmyndarens beslut att entlediga I.B. och förordna S.L. som god man för H.L. meddelades den 13 maj 2002. Det är självklart så, inte minst mot bakgrund av bestämmelserna i [föräldrabalken](#) om gode mäns redovisnings- och skadeståndsskyldighet, att en god man inte kan förordnas eller entledigas retroaktivt. Bytet av god man för H.L. kan således inte ha ägt rum innan överförmyndaren meddelade sitt beslut i frågan den 13 maj 2002.

Länsstyrelsen är kritisk till nämndens handläggning av ärendet i denna del och uppmanar nämnden att se över sina rutiner i detta avseende.

Övrig aktgranskning

Arvskifte

Vid granskning av akt 6490 rörande ett förvaltarskap fann Länsstyrelsen följande. I ärendet har nämnden den 5 mars 2018 samtyckt till fördelningen i ett partiellt arvskifte efter huvudmannens avlidne far. Huvudmannen erhöll ca 11 mkr i skiftet. Nämnden har förordnat en god man enligt 11 kap. 2 § föräldrabalken, FB, för att företräda huvudmannen i arvskiftet.

I uppgifterna som ligger till grund för fördelningen av tillgångarna noteras att den avlidne efterskänkt ett skuldebrev omfattande 1 mkr innan han avled. I ett förslag till arvskifte som inkom tidigare i ärendet, i juli 2017, togs skuldebrevet upp som en tillgång och tillskiftades huvudmannens syster. Det framgår inte om nämnden har inhämtat något ytterligare underlag rörande efterskänkandet av skulden.

Den 9 oktober 2018 har nämnden samtyckt till en placering omfattande 2,7 mkr, och av ansökan från förvaltaren framgår att huvudmannen erhållit ytterligare 2,7 mkr i arv efter sin far. Länsstyrelsen kan inte se att det finns något arvskifte i akten som rör dessa medel eller att nämnden vidtagit någon åtgärd angående detta.

En god man som tar del i ett skifte för den enskildes räkning ska inhämta överförmyndarens samtycke till egendomens fördelning. Den gode mannen får vidare, som huvudregel, inte avstå från arv för den enskildes räkning (se 15 kap. 5 och 6 §§ FB).

Det finns en god man förordnad i ärendet för att företräda huvudmannen i arvskiftet. När nämnden mottog en ansökan om samtycke till placering av ytterligare arv från förvaltaren, borde nämnden enligt Länsstyrelsens mening ha efterfrågat en ansökan om fördelningen i skiftet från den gode mannen. Det naturliga är att nämnden först tar ställning till fördelningen i skiftet och sedan tar ställning till placeringen av tillgångarna. Nu framgår det inte av akten att nämnden vidtagit någon åtgärd angående detta. Länsstyrelsen uppmanar nämnden att vidta åtgärder i ärendet.

Slutligen vill Länsstyrelsen framföra följande angående uppgifterna i arvskiftet om att den avlidne efterskänkt ett skuldebrev. Länsstyrelsen uttalar sig inte angående nämndens bedömning i beslutet om samtycke till fördelning i skiftet. Mot bakgrund av att skuldebrevet först togs upp som en tillgång i ett förslag till arvskifte anser emellertid Länsstyrelsen att det fanns skäl för nämnden att inhämta ytterligare utredning om omständigheterna kring detta inför sitt beslut om samtycke till fördelning i skiftet.

Övriga frågor

Granskning av årsräkningar

Länsstyrelsen har inhämtat uppgifter om handläggningstider för granskning av årsräkningar för år 2016 och 2017.

Nämnden informerade om att 92 % av årsräkningarna för 2016 var granskade före den 1 oktober 2017, samt att alla årsräkningar för 2016 var granskade i mars 2018. Nämnden informerade även om att 96 % av årsräkningarna för 2017 var granskade före den 1 oktober samt att två årsräkningar ännu inte var granskade vid inspektionstillfället den 6 november 2018.

Länsstyrelsen anser att granskningen av årsräkningar för 2016 i vissa fall tagit för lång tid, då årsräkningar fortfarande inte var färdiggranskade i mars 2018. En klar förbättring kan dock noteras i de granskningstider som rapporterats för granskningen av 2017 års årsräkningar, något Länsstyrelsen ser positivt på.

Denna rapport har upprättats av Hans Lind och Lisa Wellenius.

Bilaga:

Granskade akter

Kopia till:

Överförmyndarnämnden

Kommnfullmäktige

Kommunstyrelsen

Kommunrevisionen

Enheten för tillsyn
Hans Lind

Granskade akter

Godmanskap 11:4

4821, 4713, 4325, 5244, 4955, 4947, 5060, 5164, 4188, 5730

Förvaltarskap

6490, 5852, 3177, 3903

Förmynderskap

4770, 4767, 5392, 4771, 6877, 6005, 7129, 3990, 5862, 6099

Ensamkommande barn

7126, 6962, 7072,

Godmanskap 11:1-3

7009, 5594

Ärenden under uppbyggnad

7123, 7031, 7118